

Institutul de anatomie patologică „Dr. Victor Babeș” din București
(director Emil C. Crăciun, membru corespondent al Academiei
Republicii Socialiste România)

LAMPADOFORI ÎN MEDICINĂ

Emil C. Crăciun

Tradiția științelor medicale din patria noastră pe drept se bucură de o unanimă apreciere favorabilă. Prin definiție, se poate spune că este vorba de un proces complex, care cuprinde primire, acumulare, progres, transmitere.

Din cele trăite și văzute, recapitulind și analizind comparativ, îmi dau seama tot mai bine de rolul ambianței dirijate.

Se desprind astfel din trecut, unele figuri și personalități care, ani și decenii la rînd, au fost plămădă bună pentru multe generații de studenți, cărora s-au străduit a le insufla două mari însușiri decizive, strict necesare unui adevărat medic: pe de o parte iubirea și respectul pentru bolnav, iar

pe de alta, critica activ constructivă și creatoare a omului de știință. Ambele în dinamica tradiției, se reduc la o metodă de învățare, — la o metodologie, — sănătos și realist concepută.

Dacă tonul face muzica, — decizive au fost tonul și uvertura de care am beneficiat împreună cu colegii mei din prima serie mare, de 150 studenți, în 1914

Pe de o parte, învechita recitare bucherească ex. cathedra a excelentului manual Testut. Pe de alta, „punerea în viteză“ la sala de disecție, mai ales de către binecunoscutul dinamism al prosectorului nostru de atunci Victor *Papilian*: obțineea cea mai promptă și neobosită învățatură de la noi toți cînd, cu un glas stentor, domina forfoteala unei săli de disecție suprapopulate, rostind oarecum profund surprins: „Cum Domnișoara-oa-șară! Dvs nu știți încă inserțiile sternocleido-mastoidianului? E OARE posibil?“

A apărut, curînd la facultate, în pauză, un alt dinamizator, docentul Dr. iancu *Jianu*; privire caldă, pasionată, fizionomie gravă, gestul antrenant, glăsuire captivantă. A apărut cu atele și gutiere cu feși, cu brancardul, cu mica chirurgie a lui *Chevassu* Începuse primul război mondial: alea jacta est.

Personalitate dominantă, pentru mine și seria mea, a fost fără îndoială alt docent, Victor *Gomoiu*. Era secundul profesorului Toma *Ionescu*, la Clinica I. chirurgicală (Colțea). Prestigiul maestrului și autoritatea prietenoasă a secundului au însemnat o tentație irezistibilă, în contrast cu (totuși) frumosul curs de fizică (prof. *Miculescu*) ținut în mansardele vechii Universității, la doi pași de Colțea. Rezultat: veneam la botanică (frumosul Institut de la Cotroceni, distrus de bombe împreună cu celebrele sale colecții), — ori la chimie (prof. *Atanasescu*) și la zoologie (prof. „Patan“ *Sihleanu*) la facultate, luam titlul lecției, care se găsea aidoma în cursul litografiat, și plecam urgent, cu tramvaiul 14 ori cu autobuzul SARDAT, în centru, la Colțea. Etapele ascendente au fost: coadă la vizita mare, sala de pansamente septice, apoi de pansamente aseptice, apoi estradele mării săli de operație, — sub ferma îndrumare dată de Dr. *Gomoiu* și strict aplicată de D-na *Gheorghiu*, supraveghetoare încă din vremea prof. *Severeanu*-senior. Pentru cei mai punctuali dintre studenți a urmat o favoare excepțională: am fost admisi la contravizită, după ce se terminau orele de disecție. Asistam la prima examinare — a pacienților nou veniți, condusă de dr. *Gomoiu*, cu cei doi excelenți interni prin concurs, *Filipin* și *Bounis*, de asemenea prosectori prin concurs, dar pentru anul II (ambii răpuși de exantematic în 1916—17), — asistam și la prima anamneză, la cererile de examene de radiologie și laborator, vedeam în continuare vechii pacienți în curs de tratament, — și apoi urma încintarea încintărilor: de la dr. *Gomoiu* noi ceream lămuriri pe ceea ce văzusem la vizită ori contravizită, în sala de pansamente septice, pe mese, pe taburete: pe prichiciul ferestrei caietul era deschis; rontăiam discret culturi din franzelele bolnavilor, scriam de zor, și apoi iar întrebam ce să citim din *Forque*, ori chiar din cei „Patru Agregati“. Ni se dădea esența esenței, căci nu lipsea niciodată un punct de vedere personal, care incita la gîndire, inițiativă și selecție: „Astea sînt cele mai apreciate procedee de cură radicală în hernia inghinală. Experiența mea personală m-a condus ca, în cutare cazuri, să aplic un procedeu personal, cu bune rezultate“. Pe mica tablă neagră, adusă de noi din sala de ședințe științifice de la parter, mai apărea o schemă anatomo-topografică în alb și liniile de incizie în cretă colorată.

Vizita mare. — contra vizita — lecția ca o concluzie a zilei, — ordinea, curățenia, consensul bolnavilor; — admirația pentru marele maestru și școala lui, din care vedeam de asemenea în sălile mici de operație — cu ochii pe minutar după vechiul adagiu: cito, tute, jucando, — ori pe docenții Iacob *Iacobovici*, Traian

Nasta, Cristea Grigoriu; — bagheta de harnic dirijor a lui *Gomoiu*. — umorul D-nei *Gheorghiu* care vedea tot și nu uita nimic; — zelul nostru potențat prin feed-back; — 1914 — iată coordonate și secvențe unice în felul lor. Nu-i de mirare că un coleg deosebit de talentat (azi în clinica acad. *Burghete*). *Toma V. Ionescu*, a operat mâna întii o hernie în primăvara anului 1915 și a rămas la chirurgie din pasiune. — iar noi, am rămas prin atracție, căci *Dr. Gomoiu* ne antrenase la redactarea unei mici chirurgii de război. Micul meu capitol se chema: „antisepsia seroaselor”. După laborioase documentări în biblioteca facultății, am venit doar cu vreo citeva pagini și cu alt titlu: „asepsia seroaselor”, ceea ce *Dr. Gomoiu* a apreciat ca fiind întemeiat pe realizări noi, lipsă din vechile manuale.

Chiar din 1917 *Ion T. Niculescu* a evoluat la neurologie cu docentul *D. Noica* iar *Maximilian Popper* la Clinica terapeutică (prof. *A. Teohari*; docent *Petre Niculescu*). Ne constituisem un mic grup care am continuat cu mica chirurgie la *Colentina*, *Filantropia*, *Brincoveneasa*. În *Colentina*, personalitatea primă era pentru noi docentul *Gh. Marinescu*. Făcea excelente consultații (în pavilionul de la poartă; azi, administrație) unde am văzut orori ale vechilor tratate: putreziciunea de spital, șancru moale cu adenită fistulizată și ulcer fagedenic pînă spre genunchi, exorbitări prin bazocelular al feței, gangrena gazoasă. Pacienții veneau de dincolo de șoseaua *Ștefan cel Mare*. Era pe atunci, în 1915, no man's land: se vedeau de departe trestii, păpuriș, răchită, sălcii, smîrcuri și colibe de chirpici, căldărari, lingurari, spoitori și ghicitoare cu ghiocul. *Dr. Marinescu* ne observa pe toți cu bunăvoință prietenească, ne punea intens la lucru, și ne identificase: „tu n-ai să faci clientelă”, îmi spuse el într-o zi pe cînd ne luam hainele de oraș.

Chiar la începutul campaniei, la spitalul 103 (epoi 103/272 *Brincoveneasa*: *Dr. Bardescu*; *Dr. Bonachi*) din prima zi de *Turtucaia*, l-am văzut pe docentul *D. Danielopolu* împreună cu *Dr. Vlad Dănulescu* radiolog, cu *Dr. Boroncea* bacteriolog, reprezentau echipa de frunte, în tradiția *Brincovenesei*, întemeiată de prof. *Bucliu* (Clinica II. medicală) și *Dr. Leonte-senior* (chirurgie). Ambianță de lucru intens, unde practica mea precedentă s-a arătat ca foarte utilă. În primăvara 1918, două luni de „teren”, în combatere de exantematic.

În 1918, toamna, în Clinica I. medicală (prof. *G. Stoicescu*) a venit *Dr. Ion Enescu*, academicianul de azi, și *Dr. Gh. Litarczek*. Cu ei am început și *Medicina internă* și *Anatomia patologică*, mai ales că „gripa spaniolă” fusese adusă la noi de trupele franceze sosite prin *Macedonia* și *Bulgaria*. Prof. *Babeș* nu mai venea la *Colțea*, iar *Fr. Rainer* trecuse la *Iași* la *Anatomia descriptivă*. Ambii, *Dr. Enescu* și *Dr. Litarczek*, lucraseră în *Germania*, aveau o tehnică la zi și mult simț clinic.

Dacă *Dr. Gomoiu* mi-a dat metoda de observație și atitudinea activă, — pe fondul a patru ani de spital — cu inițierea dată de *Dr. Enescu* și *Dr. Litarczek*, — pot spune că al doilea climat de evoluție a început în 1920 pentru mine la Clinica neurologică *Colentina*, cu maestrul meu prof. *Gh. Marinescu* indisolubil legat (pentru mine) de *Dr. Ion Minea*; acesta din urmă fusese numit de curînd titular la *Neurologie* la *Cluj* unde urma să plece de îndată ce-și va fi pregătit un înlocuitor. Au urmat din vara anului 1920, lunile de intensă muncă în *Anatomie patologică* la *Berlin* împreună cu colegii *Popper* și *Pavel*.

În ansamblu, tradiția medicală de care am beneficiat împreună cu întreaga mea serie, — și în special cu *I. T. Niculescu*, *Toma V. Ionescu*, *Maximilian Popper* și *Ioan Pavel*, — a fost cea clinică la nivelul unei selecții consacrate internațional (prof. *Toma Ionescu*, prof. *Anibal Teohari*, prof. *Stoicescu*, prof. *Marinescu*, prof. *Minea*), sau doar prin severele concursuri ale filierei franceze (extern, intern, secundar, primar) ale timpului. Tineretul

mai cucerise treapta docenturii, luată din filiera germană. Docenții promovaseră și o lege pentru selecționarea profesorilor, nu pe bază de concurs (prof. Al. Obregia ocupase rînd pe rînd trei catedre prin concurs), ci pe bază de titluri și lucrări.

Practica intensă, dirijată și avîntată, la spital, sub îndrumarea și după exemple ca cele amintite, au contribuit să ne dea apropierea și înțelegerea reală — și realistă — pentru problemele omului bolnav, dar și simțul de inițiativă documentat critic, precum și nevoia unui orizont de problematică și de cercetare științifică.

Last not least — micul nostru grup nu a fost niciodată un cerc de admirație mutuală, laudativă și carieristă. A fost punerea în comun a muncii, a informării despre monografiile și reviste, a specializării în străinătate, a clasicei și punctualei discipline ca muncă lîngă bolnav, apoi la revista „Spitalul“, apoi în societățile științifice.

Lampadoforii ne-au îndrumat fără reticente și fără rezerve. Am primit personal așa de mult, încît consider că am dat prea puțin, — așa cum spuneam acum doi ani, cînd mi s-a făcut marea cinste a fi obiectul unei generoase manifestări academice cu ocazia celor 70 de ani ai mei.

Sosit la redacție: 4 februarie 1968.

.....